

De Forensische Zorgspecialisten

Duurzaamheidsbeleid

2024 – 2028

Verduurzaming is niet langer een bijzaak of een hobby, maar een hoofdzaak. Daarom is duurzaamheid een strategisch thema bij De Forensische Zorgspecialisten (DFZS).

Volgens de cijfers van het CBS is de zorgsector in Nederland goed voor ongeveer 7% van de totale CO₂-uitstoot, 13% van het grondstoffengebruik en 4% van de afvalberg. Een groot gedeelte hiervan bestaat uit plastics en kunststoffen. Daarnaast vormen medicijnresten en antibiotica in het oppervlakte- en grondwater een bedreiging voor de kwaliteit van ons drinkwater. Kortom, de zorgsector draagt significant bij aan de CO₂-uitstoot, het grondstofgebruik en de watervervuiling in Nederland.

Gelukkig zit de zorgsector niet stil. In het Integraal Zorgakkoord vormen 'passende zorg' en 'gezond leven en preventie' belangrijke kapstokken voor verduurzaming. In de Green Deal 3.0., die in november 2022 is ondertekend door DFZS, wordt aandacht en actie gevraagd op een vijftal thema's: actieve inzet op gezondheidsbevordering, vergroten van kennis en bewustwording, verlagen van CO₂-uitstoot, verminderen van grondstoffengebruik en restafval (circulair werken), en het terugbrengen van de milieubelasting veroorzaakt door medicatie.

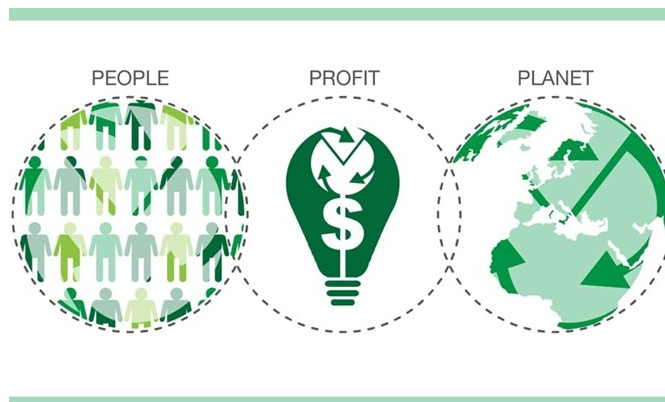
Bij DFZS hebben we duurzaamheid al langere tijd hoog in het vaandel. Voor onze locaties in de provincie Utrecht hebben we in 2023 goud behaald op de Milieuthermometer Zorg.

Met het behalen van het gouden certificaat, als eerste GGZ-instelling van Nederland, hebben we opnieuw naar ons duurzaamheidsbeleid gekeken en onze doelstellingen aangescherpt. Onze speerpunten voor de komende jaren zijn:

- een gezonde leefomgeving
- een duurzaam voedingsbeleid
- een duurzaam mobiliteitsbeleid
- vermindering van het restafval en circulariteit
- CO2 reductie

People, planet & profit

Bij duurzaamheid gaat het om de balans tussen drie P's: 'People, Planet & Profit'. Een balans die bij uitstek in de zorg steeds meer onder druk staat. Als forensische (poli)klinieken staan we voor de maatschappelijke taak om mensen te behandelen en delicten te voorkomen. We leggen hierbij zoals genoemd een groot beslag op het milieu. Onze uitdaging is om met onze middelen de juiste balans te vinden tussen de zorg en het klimaat. Zowel om behandelaren te kunnen blijven aantrekken, als om altijd voor de beste optie voor het milieu te kunnen kiezen. Dit vraagt om een geïntegreerde en brede blik op duurzaamheid.

Het mooie is dat de goede zorg voor mens en milieu hand in hand kunnen gaan. En dat duurzaam werken ook tot kostenbesparingen kan leiden. Maar er ligt niet altijd een positieve business case ten grondslag aan duurzame investeringen. Duurzaamheid kost soms ook geld en we hebben grote bedragen gereserveerd

voor de investeringen die we moeten doen om onze doelen uit de routekaarten naar CO2 neutraal te halen. De investeringen uit onze portefeuille routekaart zijn opgenomen in ons (Duurzame) MJOP. En we houden de subsidiemogelijkheden goed in de gaten.

Inbedding in de organisatie

Met de verankering van duurzaamheid in de meerjaren strategie van DFZS zullen de verantwoordelijkheden om de gestelde duurzaamheidsdoelen te behalen breder belegd worden. Op deze manier werken we gestructureerd aan onze duurzame doelen en kan duurzaamheid een plek krijgen bij beslissingen. Daarbij is het van belang dat medewerkers goed op de hoogte zijn van wat DFZS doet en van plan is, en hoe ze hier zelf in hun dagelijkse werkzaamheden een bijdrage aan kunnen leveren. Daarom zullen we meer aan communicatie en bewustwording gaan doen, en initiatieven die op de werkvloer ontstaan meer ruimte bieden. Een aantal speerpunten zullen we beleggen bij interne Green Teams.

Duurzaamheid DFZS Speerpunten 2024 - 2028

CO2 emissie omlaag

- We volgen de Parijse klimaatdoelstellingen: [Paris Proof](#):
 - 40% minder CO2 uitstoot in 2027
 - 50% minder CO2 uitstoot in 2030
- In 2027 is 80% van ons wagenpark elektrisch

Gezonde leefomgeving

- Green Teams maken beleid op de thema's:
 - Sport & Bewegen
 - Voeding
 - Slapen
 - Roken
 - Medicatie
- Een healing environment binnen en aandacht voor biodiversiteit
- buiten

Circulair werken

- Zo veel mogelijk circulair bouwen
- Duurzaam en circulair inkopen
- Minder restafval en gescheiden afvoer PMD

Duurzaam mobiliteitsbeleid

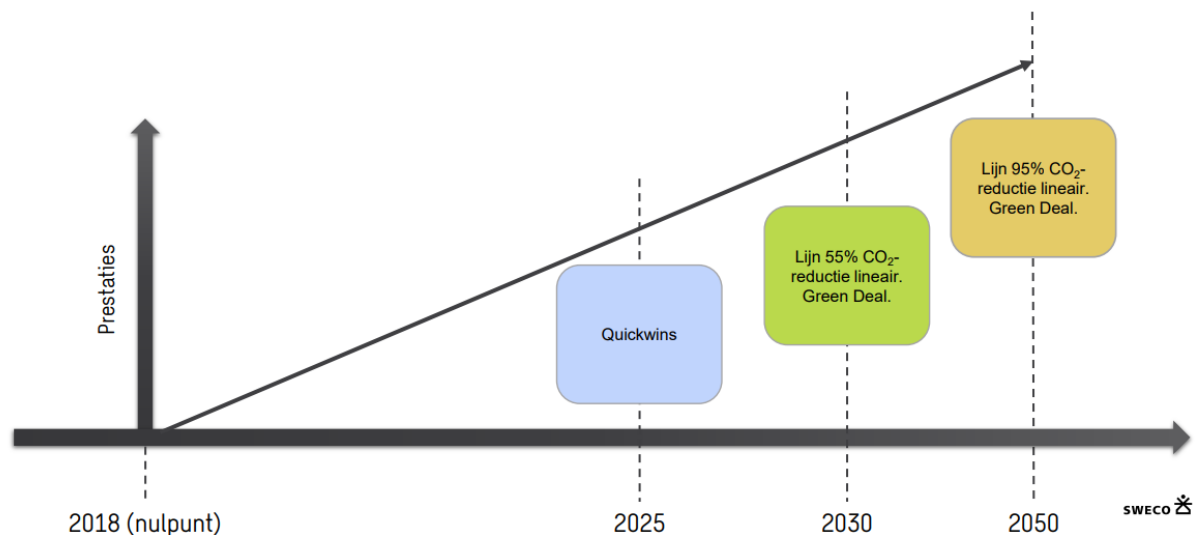
- Verlagen CO2 uitstoot van woon-werkverkeer
- Stimuleren fiets en OV
- Duurzaam zakelijk wagenpark

1. CO2 emissie omlaag

Routekaarten

In 2022 zijn voor al onze panden routekaarten gemaakt. In deze routekaarten zijn de verbetermaatregelen opgenomen die leiden tot CO2 reductie binnen ons vastgoed. Deze maatregelen en de bijbehorende investeringskosten worden zijn verwerkt in het MJOP, zodat de budgetten voor de verduurzaming vastgelegd zijn.

Duurzaamheidsambities DFZS uitgezet tegen de tijd

Tot en met 2025 hebben we alle *quick wins* opgepakt, zoals het leggen van PV panelen op de daken van onze panden en aan het vervangen van het restant van de verlichting naar led verlichting. Bij het leggen van de PV-panelen zijn ook de daken geïsoleerd.

In de periode tot 2030 zijn veel van onze luchtbehandelingsinstallaties toe aan vervanging. Per pand maken we een integraal plan om optimaal te verduurzamen. Daarin nemen we alle energiebesparende maatregelen uit de Erkende Maatregelenlijst (EML) mee. In verband met de netcongestie is het helaas niet altijd mogelijk om volledig 'van het gas af te gaan'.

Elk jaar willen we een pand verduurzamen.

2024 → De Waag Amsterdam

2025 → Van der Hoeven Kliniek locatie Utrechtseweg

2026 → De Waag Amersfoort

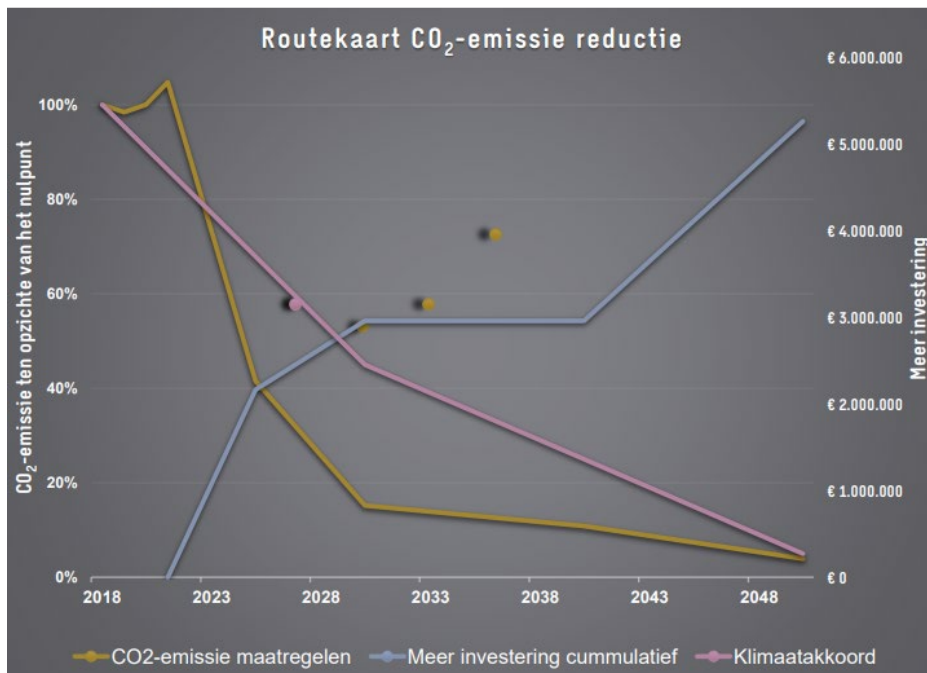
2027 → De Waag Almere

2028 – 2032 → Van der Hoeven Kliniek locatie Willem Dreeslaan

In de fase na 2030 zullen de plannen worden gemaakt om 'van het gas af te gaan'. De hybride opstellingen worden dan vervangen voor een gasloze optie met lucht/water warmtepompen. De netcongestie zou tegen die tijd opgelost moeten zijn, waardoor de optimaal kunnen elektrificeren.

De maatregelen uit de routekaart moet leiden tot het volgende plaatje:

CO₂-reductie portefeuille

Zakelijk wagenpark

In het beleid duurzame mobiliteit staat beschreven dat we het ons zakelijke wagenpark willen elektrificeren. Volgens deze planning gaan we dat doen:

		2024	2025	2026	
Transporter magazijn	2012		E		E
Ford td	2019		E		MyWheels
MAN magazijn	2021				* worden verkocht
Caddy td	2013		E		Reeds elektrisch
Zoe Waag Amersfoort	2020				
Zoe Waag Amersfoort	2020				
Capture FNM Wierde	2021				
Fiat Ducato Voorde	blijft --> tuin				
VW Golf station	2009		E		
VW Golf	2017			E	
Nieuwe bus			E		
Up Forfact*	2012		MyWheels		
Up Wierde*	2012		MyWheels		
Up Hokli*	2012		MyWheels		
Up Transmule team Utrecht*	2012		MyWheels		

2. Gezonde leefomgeving

DFZS wil in haar panden voor de medewerkers een gezonde omgeving creëren. Daarbij wordt rekening gehouden met de principes voor een *healing environment*. Er wordt gebruik gemaakt van zachte kleuren en in de buitenomgeving is aandacht voor biodiversiteit. In ons groenbeheerplan van onze drie klinieken wordt beschreven hoe we met ons groenbeheer een duurzame bijdrage leveren aan het klimaat.

DFZS schenkt veel aandacht aan leefstijl, zowel voor patiënten als medewerkers. Voor de medewerkers faciliteren wij initiatieven die de leefstijl positief beïnvloeden, zoals fruit op het werk, aanbieden van massage, yoga, kickboksen en een programma voor mentale gezondheid. Wij houden dit vast en willen dit vraag gestuurd en/of locatiegericht door ontwikkelen.

In 2023 zijn we gestart met de Green Teams Gezonde Leefstijl. Er zijn 5 Green Teams opgericht die bestaan uit o.a. hoofden behandeling, verpleegkundigen, psychotherapeuten, psychiaters, en sportdocenten.

Zij gaan op vijf thema's beleid ontwikkelen ten aanzien van gezonde leefstijl voor patiënten én personeel.

- Sport en Bewegen
- Voeding
- Slapen
- Roken
- Medicatie

In 2024 is voor elk van deze vijf thema's de visie vastgesteld en goedgekeurd door het MT van de klinieken.

Sport en Bewegen

Visie: Onze missie is het stimuleren van lichamelijke gezondheid en welbevinden.

- Dit doen wij door het actief stimuleren van sport & beweging voor patiënten en medewerkers
- Met als uitgangspunt de Nederlandse norm gezond bewegen

Voeding

Visie: Onze missie is het zorgdragen voor een gezond en volwaardig voedingspatroon voor alle patiënten en medewerkers. Waarbij we rekening houden met de richtlijnen van het voedingscentrum.

- Dit doen wij door vanuit een multidisciplinaire samenstelling te ondersteunen en het goede voorbeeld te geven, actief te stimuleren bij inkoop, aanbod en samenstelling van eten en maaltijden.
- En dit doen we met wetenschappelijk onderbouwde voorlichting en/of psycho-educatie.

Slapen

Visie: Onze missie is het streven naar een adequate en consistente nachtrust voor patiënten en medewerkers.

Dit doen wij:

- Door het bevorderen van algemene slaap hygiëne;
- Door het faciliteren van passende voorzieningen;
- Met wetenschappelijk onderbouwde voorlichting en psycho-educatie.

Roken

Visie: Onze missie is dat we een rookvrije leef-en werkomgeving en toekomst creëren voor patiënten en medewerkers.

- Wij staan voor een actief ontmoedigingsbeleid.
- Wij verzorgen adequate en wetenschappelijk onderbouwde voorlichting en/of psycho-educatie.
- Wij staan voor het verminderen van verslavingen en het zorgdragen van voldoende alternatieven.

Medicatie

Visie: Onze missie is het streven naar gezonde levensstijl met een zo goed mogelijk gebalanceerd medicatie beleid.

- Bij het voorschrijven van medicatie streven wij naar zo min mogelijke bijwerkingen voor de mens.
- Wij zijn ons ervan bewust dat medicatie ook nodig kan zijn voor herstel en stabiliteit .
- Wij nemen niet medicamenteuze alternatieven mee in ons medicatie beleid.

In 2025 zal vanuit deze visie worden vastgesteld welke projecten er worden gestart om de doelen te bereiken.

3. Circulair werken

Inkoop

Om zoveel mogelijk CO2 uitstoot te voorkomen bij de inkoop van goederen en diensten, streeft DFZS ernaar om maximaal circulair in te kopen. Bij het inkopen en bij aanbestedingen wordt altijd een paragraaf duurzaamheid toegevoegd en stellen we eisen aan specifieke keurmerken. Dit heeft bijvoorbeeld in 2022 geleid tot het wisselen van het schoonmaakbedrijf, die de aanbesteding vooral heeft gewonnen op het thema duurzaamheid. Bij het vervangen van meubilair wordt niet meer klakkeloos het oude weggegooid, maar kijken we wat er hergebruikt kan worden. Zo worden stoelen met een prima frame geherstoffeerd en gebruiken we onderstellen van bureaus om er een nieuw blad op te zetten. Voor specifieke projecten kopen we in bij bedrijven die alleen 2^e hands meubilair verkopen.

Ons oude meubilair wordt door een leverancier opgehaald, die ons meubilair opknaapt en opnieuw verkoopt.

Nieuwbouw

Bij nieuwbouw stellen we, vanuit ons duurzaam vastgoedbeleid, eisen aan duurzaamheid. We gaan uit van:

- BENG (Bijna Energie Neutrale Gebouwen)
- Het gebruik van GPR tijdens het ontwerp van het nieuwe gebouw, zodat tijdens het ontwerp er optimaal duurzaam gebouwd wordt.
- Een MPG berekening na oplevering van een nieuw gebouw en een score van 0,1 – 0,8
- Het toewerken naar een elektriciteitsverbruik van minder dan 50 Kwh per m2 BVO

Afval

Afval zien we steeds meer als een grondstof. Daarom scheiden we afval maximaal en werken we al langer met een duurzame afvalleverancier. In hun fabriek wordt het PMD zodanig gescheiden dat 95% kan worden hergebruikt.

Om de doelen uit de Green Deal voor de Zorg 3.0 te behalen, richten we onze aandacht in 2025 heel gericht op het verminderen van het restafval. Ons doel is om 25% minder restafval te genereren in 2026 ten opzichte van 2016.

Afval scheiden

We merken dat er nog veel PMD terecht komt in het restafval. In 2024 heeft een collega in haar afstudeerscriptie concrete adviezen gegeven om dit te verbeteren. Deze gaan we meenemen bij de introductie van nieuwe afvalstations en in de communicatie naar de medewerkers.

De uitkomsten van de afvalscan die gepland staan in 2025 worden meegenomen in de communicatie.

ICT duurzaam afvoeren

In 2025 zijn we gestart met het duurzaam en circulair afvoeren van de ICT-materialen die wij niet meer gebruiken.

We hebben 123 laptops gedoneerd aan de Cyberbank, met wie we in de toekomst blijven werken.

Ook zijn we de samenwerking gestart met Recyclebox om ons 'ICT-afval' circulair af te voeren. 70% van het ICT-afval wordt door ze hergebruikt en de rest wordt door gecertificeerde bedrijven circulair verwerkt.

Textiel duurzaam afvoeren

Met Isero zijn we de samenwerking gestart om textiel circulair te verwerken. In onze klinieken staan boxen waarin al het textiel gaat dat wij niet meer kunnen gebruiken. Zij laten het circulair verwerken; wat er niet kan worden hergebruikt wordt weer verwerkt als grondstof.

Plastic disposables

Er worden in onze panden nog maar weinig disposables gebruikt. Dat doen we alleen daar waar het niet anders kan en dan gebruiken we plastic omdat we die via ons PMD circulair afvoeren.

Voor cliënten van de Waag en voor gasten in de klinieken gebruiken we sinds 2024 re-usable *hardcup* bekers

Op de meeste plekken gebruiken onze medewerkers stenen bekers voor hun dagelijkse kopje koffie en thee. Die worden meerdere keren gebruikt en gaan aan het aan van de dag in de vaatwasser of worden met de hand afgewassen.

In onze separeers gebruiken we speciaal re-usable bestek.

4. Mobiliteitsbeleid

Binnen de zorg wordt een groot deel van de CO2 uitstoot veroorzaakt door woon-werkverkeer van medewerkers. Om ook deze uitstoot te verlagen heeft DFZS in 2022 een Green Team Mobiliteit opgericht. In april 2023 is door dit team een enquête gedaan onder medewerkers over hun woon-werkverkeer. Doel van de enquête was om kansen te vinden om onze medewerkers over te laten stappen van de auto naar OV of fiets. De enquête is ingevuld door ruim 700 van de 1200 medewerkers. Er zijn vier richtingen gevonden die, met akkoord van het DT, met medewerkers die hebben aangegeven mee te willen denken, uitgewerkt en getoetst worden op haalbaarheid. Dit zijn de vier richtingen:

1. Een uitbreiding van het fietsenplan, waardoor ook het aanschaffen van een elektrische fiets haalbaar wordt.
2. Het invoeren van een OV jaarkaart of OV mobiliteitskaart.
3. Voor de FAST-teams en overige outreachende teams een goede mogelijkheid om met een elektrische auto de bezoeken af te leggen. Elektrische auto's op de vestigingen wordt genoemd, maar ook een elektrische leaseauto.
4. Bij de Voorde wordt specifiek genoemd dat elektrische laadpalen voor auto's en veilige fietsenstallingen kunnen bijdragen.

Alle punten zijn onderzocht en de verwachting is dat het elektrisch fietsenplan en de OV kaart in 2025 kunnen worden ingevoerd. De plannen bij de Voorde worden stap voor stap ingevoerd.

Door de wetgeving rondom werkgebonden personenmobiliteit zullen we meer inzicht krijgen in hoe mensen naar het werk komen en welke mogelijkheden er zijn om de CO2 uitstoot door personenmobiliteit omlaag kan.

Certificaat Goud Milieuthermometer

Vanwege onze hoge duurzame ambities, zijn we al vanaf 2018 fanatiek aan de slag met duurzaamheid. We hebben convenanten afgesloten met de gemeente Utrecht en afspraken gemaakt over te behalen doelen. Dit heeft geresulteerd in het Gouden certificaat van de milieuthermometer.

Via de Milieuthermometer wordt een ziekenhuis of zorginstelling gecertificeerd op het niveau brons, zilver of goud. Via de Milieuthermometer kunnen we onze duurzaamheidsprestaties en milieuzorg zichtbaar maken én aantoonbaar verbeteren. Met dit certificaat onderscheiden we ons en kunnen we voldoen aan de toenemende vraag naar duurzaamheid vanuit de markt.

Dit zijn de thema's waarop we getoetst worden:

Milieu- en energiemangement

- milieu-/duurzaamheidsbeleid
- registratie van gegevens
- milieujaarverslag
- CO₂-reductie/energiebesparings-/onderhoudsplan

Energie

- o.a. verwarming en koeling/ventilatie
- verlichting
- elektriciteit
- verbeterde aansluiting bij de Energy Efficiency Directive (EED) en de 'Erkende Maatregelen voor energiebesparing' waardoor wordt voldaan aan de verplichting voor de energie-audit volgens de EED (vrijstelling, zie deze pagina)
- ontmoediging van aardgasgebruik

Voor kleine locaties ligt de nadruk op energiewaarmatregelen.

Water, afvalwater

- waterbesparing
- vermindering van medicijnresten/contrastvloelstoffen in afvalwater
- terugwinning van energie/grondstoffen uit afvalwater

Lucht

- alternatieve koude-/koelmiddelen
- emissievermindering NO_x

Afvalscheiding afvalstromen

- preventie
- inzameling en hergebruik ongebruikte medicijnen
- stimuleren hergebruik medische apparatuur, ICT

Reiniging

- duurzame schoonmaak
- milieuvriendelijke reinigingsmiddelen en dosering

Gebouw(en)

- schilderwerk; gebruik van minder milieubelastende verven/beitsen
- energielabel gehuurde gebouwen

Innovatie

- stimuleren eigen duurzaamheidsinitiatieven voor milieu-innovatie

We zijn inmiddels met ons gouden certificaat gepromoveerd tot de koplopersgroep in de Provincie Utrecht. Samen met andere zorginstellingen werken we aan verbetering van onze verduurzaming.

Er zijn vijf zorginstellingen met goud en wij zijn de eerste GGZ-instelling van Nederland die goud heeft gehaald. Daarmee scharen we ons in het korte rijtje zorginstellingen dat duurzaamheid goed geregeld en geborgd heeft in de organisatie.

De huidige certificatie geldt voor al onze panden in de provincie Utrecht, maar die willen we doortrekken naar alle panden.

